

การประยุกต์หลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์กับการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน
Application of the Virtues Conductive to Benefit to Community
Welfare Fund Management

Narandawamsa
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
E-mali: Saonawkham2013@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาแนวคิดการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน และ 2. เพื่อวิเคราะห์การประยุกต์หลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์กับการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า หลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์สามารถนำมาประยุกต์กับการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน คือ การส่งเสริมให้สมาชิกได้มีความขยันหมั่นเพียรในการหาเลี้ยงชีพ การนำเงินส่งเข้าสมทบกองทุน ส่งเสริมให้คณะกรรมการกองทุนได้เอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มีแนวทางการรักษาผลประโยชน์ของทั้งในส่วนกองทุนและสมาชิกกองทุน มีการคัดเลือกกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เป็นคนดี ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีการส่งเสริมให้สมาชิกได้รู้จักการบริหารจัดการชีวิตตนเองอย่างเหมาะสม รู้จักความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นอยู่อย่างเหมาะสมตามอัตภาพของตนเอง รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่าย ประหยัดมัธยัสถ์ อดออม ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท

คำสำคัญ: กองทุนสวัสดิการชุมชน, ทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์, พระพุทธศาสนา

Abstract

This research aims to 1. study the concept of community welfare fund management and 2. analyze the application of the principle of the virtues conducive to benefit to the management of community welfare funds. This is a documentary research. The research results found that the principle of the virtues conducive to benefit can be applied to the management of community welfare funds, namely, to encourage members to be diligent in earning a living, to contribute money to the fund, to encourage the fund committee to pay attention to performing their duties to the best of their ability, to have guidelines for protecting the benefits of both the fund and the fund members, to select community welfare fund committee members who are good people, to give importance to efficient fund management, and to encourage members to learn to manage their own lives appropriately, to know moderation according to the philosophy of sufficiency

economy, to live appropriately according to their own abilities, to know how to determine income and expenses, to be frugal, to save, and to live life with caution.

Keywords: community welfare fund, the virtues conducive to benefit, Buddhism

บทนำ

สวัสดิการชุมชนเป็นการดำเนินกิจกรรมของสังคมในรูปแบบการสงเคราะห์ เพื่อช่วยเหลือประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่ประสบความเดือดร้อนทุกข์ยาก ที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้ ให้มีปัจจัยอันจำเป็นในการดำรงชีวิตให้สามารถช่วยตัวเองได้ และสุดท้ายสามารถช่วยเหลือสังคมได้ กองทุนสวัสดิการ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่ต้องการชีวิตที่ดีและมีคุณภาพ การจัดสวัสดิการจึงเป็นตัวชี้วัดของสังคมที่เป็นประชาธิปไตย การจัดสวัสดิการในระยะแรกมักให้บทบาทแก่รัฐเป็นผู้ดำเนินการซึ่งก็ได้รับการวิพากษ์ให้มีการทบทวนบทบาทของรัฐ ประเภทและลักษณะของสวัสดิการสังคมที่เป็นอยู่อาจไม่เหมาะสม และสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง รวมทั้งไม่สามารถทำให้เกิดการพึ่งตนเอง และความยั่งยืนในการจัดสวัสดิการอย่างแท้จริง ส่งผลให้ระบบการจัดสวัสดิการชุมชนเกิดปัญหาตามมา (ณรงค์ วันดี, 2542 : 3)

การจัดสวัสดิการชุมชนนั้น สิ่งสำคัญคือ ชุมชนต้องคำนึงถึงความสามารถของชุมชนเอง ต้องเข้าใจว่าการจัดสวัสดิการชุมชนนั้นไม่ใช่ระบบการประกัน แต่การจัดสวัสดิการชุมชนเป็นกระบวนการของชุมชนที่สร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการจัดการตนเอง การให้ความช่วยเหลือกันและกันฉันทิมาตมิตร์ เป็นสวัสดิการแบบพึ่งตนเองที่ชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันสร้างร่วมบริหารจัดการและร่วมรับผลประโยชน์ เพื่อให้เป็นกองทุนที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน มีการสมทบงบประมาณจาก 3 ฝ่าย คือ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐบาล เป็นระบบสวัสดิการของชุมชนเพื่อชุมชน มากกว่า 1,000 องค์กร รวมถึงการผลักดันนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน โดยมีสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับเครือข่ายองค์กรชุมชนให้การสนับสนุน (สลิทธิย์ เชียงทอง และ อินทรา วิทยสมบุรณ์, 2552 : 1-2) ดังนั้น สวัสดิการชุมชน จึงมีส่วนสำคัญในการสร้างหลักประกันที่มั่นคงให้กับคนในชุมชน โดยคนในชุมชน และเพื่อคนในชุมชน

การจัดสวัสดิการชุมชนโดยองค์กรชุมชน เป็นการจัดสวัสดิการจากฐานวัฒนธรรม ได้แก่ การเกื้อกูลและช่วยเหลือเครือญาติ การเกื้อกูลของระบบอุปถัมภ์ชุมชนรับเอารูปแบบจาก ภายนอกเข้าไปดำเนินการในชุมชน กิจกรรมบางอย่างริเริ่มทำกันเองในชุมชน กิจกรรมบางอย่างก็ ได้รับการสนับสนุน การจัดตั้งเบื้องต้นจากองค์กรภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น การจัดกลุ่มอาชีพ การจัดกลุ่มออมทรัพย์และการจัดกลุ่มกองทุนพัฒนาอาชีพ เป็นต้น (อภิญา เวชชัย และ ศิริพร ยอดกมลศาสตร์, 2546 : 143-148)

การจัดสวัสดิการชุมชนจำเป็นที่จะต้องอาศัยเครื่องมือหนึ่งในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล มุ่งถึงความคุ้มค่าด้านการบริหารจัดการที่จะต้องเกิดขึ้นกับทั้งกองทุนเองและทั้งสมาชิกของกองทุน เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นหลักการสำคัญที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับทุกศาสตร์และทุกการบริหารจัดการ หลักธรรมที่พระพุทธองค์ตรัสรู้นำมาเป็นหลัก ในการดำเนินชีวิตได้ถึงปัจจุบัน หลักธรรมสอนให้บุคคลรู้จักประมาณตน ไม่

ฟุ้งเพื่อสรวุ่ยสรวาย จนเกินกว่าฐานะ และความเป็นอยู่ของตนเองซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ที่นอกเหนือจากจะมีเป้าหมายให้ฆราวาสรู้จักแสวงหาทรัพย์รักษาทรัพย์ และจ่ายทรัพย์ โดยมีปัญญาเห็นถูกต้องด้วยแล้ว ยังสอนให้บุคคลเป็นนายเหนือความทะยานอยากได้อันเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ เพราะหลักเศรษฐกิจธรรมดาเป็นเพียงการสนองความต้องการของคน ในการบริโภคโภคทรัพย์ แต่หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสอนให้คนเราหาความสุขได้จากการบรรเทาความต้องการหรือความทะยานอยากได้ที่ไม่จำเป็นหรือเกินจำเป็นให้น้อยลง กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ความสุขจากการเสียสละ และตั้งตัวได้หรือพึ่งตนเองได้ (พระครูปลัดสิริวิศรี สุทธิมน (दानประสิทธิ์) สิทธิโชค ปาณะศรี และ พระครูโฆสิตวัฒน์นุกุล, 2563 : 147) ดังนั้น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้คนดำรงชีวิตด้วยความสุขที่แท้จริง พึ่งพาตนเองได้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมไปพร้อมกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน
2. เพื่อวิเคราะห์การประยุกต์หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์กับการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยอาศัยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตามลำดับขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การรวบรวมเอกสารข้อมูล โดยการศึกษาจากเอกสารข้อมูลต่างๆ ทั้งที่เป็นชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก ส่วนเอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ วรรณคดี อนุฎีกา หนังสือ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อทำการศึกษาค้นคว้าในความหมาย ขอบเขตเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ และการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน
2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาทางเอกสาร โดยการจัดทำเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้อย่างชัดเจน
3. การสังเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวเคราะห์แล้วนำไปสู่กระบวนการสังเคราะห์ และเรียบเรียง โดยมุ่งค้นหาคำตอบที่ได้ตั้งไว้ตามวัตถุประสงค์พร้อมทั้งนำเสนอข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะของการศึกษาวิจัย
4. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม นำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

1. แนวคิดการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน

กองทุนสวัสดิการชุมชน ถือเป็น กองบุญที่ชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ร่วมกันจัดตั้งขึ้นมา เพื่อนำเงินกองทุนมาช่วยเหลือสมาชิกในยามที่จำเป็น เช่น เจ็บป่วย คลอดบุตรเสียชีวิต ทุนการศึกษา ส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งยังช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เป็นต้นการจัดสวัสดิการโดยภาคชุมชนเพื่อชุมชน เป็นการแสดงให้เห็นถึงความก้าวล้ำทางความคิดของมนุษย์ และพลังอันเข้มแข็งของ

ชุมชนเสริมด้วยความทันสมัย ถือเป็นความสมบูรณ์แบบ ความคิดที่คนตัวเล็กๆ มีองค์ความรู้เพียงน้อยนิด สามารถแสดงถึงพลังและศักยภาพอันยิ่งของชุมชนให้ สังคมภายนอกได้รับรู้

1.1) ความหมายของกองทุนสวัสดิการชุมชน

สวัสดิการ คือ ผลประโยชน์ที่นายจ้างให้แก่ลูกจ้างในรูปแบบบริการสิ่งของเงินหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์กรจัดให้แก่พนักงานที่เป็นสมาชิกขององค์กร โดยพื้นฐานเป็นการให้ที่ไม่คำนึงถึงผลงาน (Milkovich, George T, Newman, Jerry M , & Gerhart, Barry A., 2011 : 660) เพื่อเป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานและช่วยเหลือแบ่งเบาภาระในการดำรงชีพของพนักงาน ทำให้ไม่ต้องวิตกกังวลปัญหาในการดำรงชีพ ส่งผลทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อันจะสร้างสัมพันธ์ ความผูกพันระหว่างพนักงานและองค์กรให้เกิดขึ้น (Henderson, Richard I., 2000 : 541) ซึ่งไม่เพียงเท่านั้น สวัสดิการยังหมายรวมถึงการจัดสรรผลประโยชน์ให้กับคนในชุมชนในรูปแบบของสวัสดิการสังคมหรือสวัสดิการชุมชน ซึ่งสวัสดิการชุมชน หมายถึง สภาพและกิจกรรมของการจัดและส่งมอบบริการชุมชน ทั้งทางวัตถุ คุณค่าทางจิตใจ และคำนึงถึงสภาพแวดล้อมด้านอื่นด้วย โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ มีความสัมพันธ์แนวราบ เสมอภาค สม่่าเสมอ (เป็นประเพณี) สร้างสรรค์ มีผู้จัดและผู้รับเป็นกลุ่มเดียวกัน และตั้งอยู่บนพื้นฐานการพึ่งกันเองวงในเป็นหลักก่อนนำแจกจ่ายหรือรับความช่วยเหลือจากภายนอกชุมชน ที่รวมรัฐและทุนด้วย (ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์, 2546 : 232) เป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจของคนในชุมชนซึ่ง หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่าง ที่จะทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง แรงงาน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชน คือ ก่อให้เกิดรายได้ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์ มิตรไมตรีที่ดีขึ้นของคนในชุมชน รู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีแห่งตน ไม่ตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มอิทธิพลต่างๆ มีความสุข มีพลังที่เข้มแข็งเป็นดั่งป้อมปราการปกป้องและต่อสู้จากภัยอันตรายต่าง ๆ จากภายนอก (จินตนา กาศมณี, 2557 : 21) สวัสดิการชุมชนเป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจของคนในชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญ คือ ก่อให้เกิดรายได้ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์ มิตรไมตรีที่ดีขึ้นของคนในชุมชน รู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข ซึ่งสวัสดิการชุมชน เป็นการริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชนท้องถิ่นที่ร่วมกันสร้างระบบหลักประกันความมั่นคงของชีวิตเพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชน ท้องถิ่นและสังคม มุ่งฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นให้มีการอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร พึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับวัฒนธรรมตามหลักศาสนาและภูมิปัญญาของท้องถิ่นตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลที่เริ่มจากการพึ่งตนเอง ก่อนเป็นการช่วยเหลือที่มากกว่าเงินหรือวัตถุ แต่เน้นความสัมพันธ์ที่ดี การมีน้ำใจ การไว้ใจซึ่งกันและกัน การมีกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นการสร้างการออมเพื่อการให้เป็นกองทุนมากกว่ากองทุน ทุกคนต่างเป็นผู้ให้และเป็นผู้รับ เป็นการ “ให้อย่าง มีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” การช่วยเหลือที่เมื่อแม่ถึงผู้ทุกข์ยากและผู้ด้อยโอกาส ในชุมชน สวัสดิการชุมชนต่างจากระบบประกันเชิงพาณิชย์ ที่ให้ความสำคัญกับระบบสมาชิกและการได้รับประโยชน์ต่างเบียดเบียน สวัสดิการชุมชน จะขับเคลื่อนได้อย่างมีพลังสามารถบรรลุเป้าหมาย มีความมั่นคงของชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน ชุมชนต้องเป็นแกนหลักสร้างการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ผนึกพลังกับท้องถิ่น เชื่อมโยงสวัสดิการชุมชนกับการสร้างทุนใหม่ของ

ชุมชนซึ่งเป็นทุนเศรษฐกิจและทุนสังคม การเชื่อมโยงกับการพัฒนาอื่นๆ ของชุมชนอย่างกลมกลืน สร้างกระบวนการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมแต่มีความซื่อสัตย์ และมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างระบบการเรียนรู้ตลอดเวลา (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2552 : 4)

1.2) แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชน

การจัดสวัสดิการสังคมถูกกำหนดโดยความจำเป็นของสังคม ในส่วนรวมสวัสดิการเป็น สิทธิขั้นพื้นฐานของสังคม ดังนั้น การจัดสวัสดิการจึงขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมนั้น ๆ เพื่อตอบสนอง ความต้องการตามสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยมีแนวคิดทฤษฎีการจัดสวัสดิการสังคมที่สำคัญ ได้แก่ (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2549 : 64) แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมของ Titmuss ได้แบ่งแนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมไว้ 3 รูปแบบ ได้แก่

1) สวัสดิการที่รัฐบาลเข้าไปให้ความช่วยเหลือบรรเทาปัญหาเป็นครั้งคราวหรือชั่วคราวแก่บุคคลที่ประสบกับปัญหาความเดือดร้อน หรือประสบภัยพิบัติเกินกว่าที่บุคคลอื่นหรือครอบครัวสามารถจะช่วยเหลือได้ บุคคลในสังคมจะได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานจากแหล่งที่สำคัญ 2 แหล่ง คือ ครอบครัว (Family) และตลาด (Private Market)

2) สวัสดิการสังคมที่เป็นเสมือนกลไกชนิดหนึ่งในระบบเศรษฐกิจและถูกนำไปใช้ เป็นเครื่องตอบแทนแก่บุคคลที่เป็นกำลังสำคัญในการผลักดันระบบเศรษฐกิจ เกณฑ์การจัดสรรสวัสดิ การให้กับบุคคลว่าใครควรได้รับอะไรมากน้อยเท่าใดนั้น จะพิจารณาจากความสามารถในการทำงาน สถานภาพหรือบทบาทการทำงาน ผลิตภาพ และผลผลิตของงาน

3) สวัสดิการสังคมแบบสถาบัน ถือว่าสวัสดิการสังคมเป็นสถาบันทางสังคมหนึ่งที่จะก่อให้เกิดบูรณาภาพในสังคม เป็นสวัสดิการสังคมที่ทำหน้าที่ให้ระบบสังคมดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

นอกจากนั้น สวัสดิการชุมชนเป็นการดำเนินกิจกรรมของสังคมในรูปแบบการสงเคราะห์ เพื่อช่วยเหลือประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่ประสบความเดือดร้อนทุกซีกทุกมุม ที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้ ให้มีปัจจัยอันจำเป็นในการดำรงชีวิตให้สามารถช่วยตัวเองได้ และสุดท้ายสามารถช่วยเหลือสังคมได้ (ณรงค์ วันดี, 2542 : 3)

สวัสดิการสังคมยังเป็นระบบการจัดสวัสดิการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสังคมและพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมเพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งในด้านการมีการศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัย การมีที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้ การมีสวัสดิการแรงงาน การมีความมั่นคงทางสังคม นันทนาการและบริการสังคมทั่วไป โดยระบบบริการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิที่ประชาชนต้องได้รับและเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการจัดบริการสังคมในทุกๆระดับ (ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช, 2545 : 14) และการให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกของประชาสังคมที่ไม่มีศักยภาพพอที่จะเลี้ยงชีพตนเองได้ไม่ว่าจะชั่วคราวหรือตลอดชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุขด้วยการพยุงฐานะพัฒนาศักยภาพและสร้างโอกาสให้ทำงานทำ โดยทั่วไปแล้วองค์ประกอบของระบบสวัสดิการประกอบด้วย (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2554 : 5)

1) การให้บริการสังคม (social service) หมายถึง การที่รัฐให้บริการขั้นพื้นฐานกับประชาชนทุกคน เช่น การให้การศึกษาฟรี 15 ปี การให้ประกันสุขภาพกับทุกคน การให้บริการฝึกฝีมือแรงงาน เป็นต้น

2) ระบบประกันสังคม (social security หรือ safety net) หมายถึง ระบบที่ช่วยดูแลประชาชนในกรณีที่ประสบปัญหาเป็นครั้งคราว เช่น ตกงาน พืชผลเสียหาย ราคาพืชผลตกต่ำสิทธิประโยชน์จากองค์ประกอบนี้มีลักษณะชั่วคราว แต่อาจมีบางโครงการที่มีลักษณะถาวรเช่น สิทธิได้รับประโยชน์จากการว่างงานในระบบประกันสังคม การได้ประโยชน์จะเกิดก็ต่อเมื่อผู้ประกันตนว่างงานลง แต่สิทธิในการได้รับการประกันมีลักษณะถาวรตราบเท่าที่ผู้ประกันตนยังอยู่ในระบบ

3) ระบบการช่วยเหลือทางสังคม (social assistance) หมายถึง ระบบที่มุ่งดูแลผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรังที่ทำงานไม่ได้ เป็นต้น สิทธิประโยชน์ในระบบนี้มีลักษณะกึ่งชั่วคราวกึ่งถาวร เนื่องจากผู้ที่มีสิทธิมีลักษณะถาวร เช่น พิการถาวร ป่วยถาวร เป็นต้น

4) ระบบการส่งเสริมสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม เป็นการบริหารจัดการเพิ่มเติมเพื่อให้ระบบสวัสดิการสังคมทำงานได้ดียิ่งขึ้น เช่น การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมความเท่าเทียมกันในการมีชีวิตในสังคม เป็นต้น

1.3) หลักการจัดระบบสวัสดิการ

การดำเนินการจัดสวัสดิการให้แก่พนักงานต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในแง่ของผลที่องค์กรจะได้รับ ตลอดจนความคุ้มค่าของต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการจัดสวัสดิการ โดยหลักทั่วไปในการจัดสวัสดิการมี 6 ประการดังนี้ (กิ่งพร ทองใบ, 2553 : 159)

1) การตอบสนองความต้องการอย่างแท้จริง ก่อนการจัดสวัสดิการให้กับพนักงาน ควรมีการสำรวจถึงความต้องการที่แท้จริงของพนักงานก่อน เพื่อให้สามารถกำหนดสวัสดิการได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของพนักงาน จะทำให้องค์กรได้รับประโยชน์จากความคุ้มค่าของการจัดสวัสดิการ

2) การตอบสนองต่อความต้องการของคนส่วนใหญ่ การตอบสนองความต้องการของพนักงานเพียงบางกลุ่ม จะก่อให้เกิดความไม่คุ้มค่าแก่องค์กรในการจ่ายเงินลงทุนด้านสวัสดิการที่ได้จ่ายไป ควรมีการจัดสวัสดิการที่เป็นความต้องการของคนส่วนใหญ่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้สวัสดิการสร้างความคุ้มค่าจากเงินที่องค์กรได้จ่ายไป

3) หลักการมีส่วนร่วม การจัดให้มีสวัสดิการที่กว้าง ครอบคลุมกับความต้องการของพนักงานเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้พนักงานมีส่วนร่วมในการใช้สวัสดิการให้ได้มากที่สุด

4) หลักความเสมอภาค การจัดสวัสดิการให้กับพนักงาน ทุกคนควรมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะได้รับสวัสดิการ เพื่อให้สร้างความเสมอภาค ก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน อันจะนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

5) หลักความสะดวก การมีวิธีการ ขั้นตอนในการใช้บริการที่อำนวยความสะดวกให้แก่พนักงาน ไม่ยุ่งยากซับซ้อนจนเกินไป

6) หลักความประหยัด การพิจารณาการจัดสวัสดิการให้กับพนักงาน ต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายกับประโยชน์สูงสุดจากการปฏิบัติงานของพนักงานด้วยว่าคุ้มค่าต่อการลงทุน โดยต้องมีการควบคุม

ค่าใช้จ่าย และมีการวัดผลการปฏิบัติงานของพนักงาน เพื่อให้ประเมินผลได้ว่าก่อให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานคุ้มค่าหรือไม่

รูปแบบการจัดสวัสดิการโดยชุมชนในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างและหลากหลาย ทั้งนี้ได้มีการจัดกลุ่มรูปแบบการจัดสวัสดิการโดยชุมชนเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้ (อภิญา เวชชัย และ ศิริพร ยอดกมลศาสตร์, 2550 : 167)

1. รูปแบบการจัดสวัสดิการจากฐานองค์กรการเงินชุมชนกลุ่มออมทรัพย์หรือองค์กรการเงินชุมชน

2. รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนโดยฐานการผลิตและธุรกิจชุมชน

3. รูปแบบการจัดสวัสดิการโดยฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. รูปแบบการจัดสวัสดิการโดยฐานชุมชนเมือง

5. รูปแบบการจัดสวัสดิการผู้ยากลำบากโดยเครือข่ายองค์กรชุมชน

6. รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนโดยธุรกิจชุมชน

สวัสดิการชุมชนเป็นการทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิต มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความสุขกาย สุขใจ โดยคนในชุมชนร่วมกันจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ซึ่งครอบคลุมถึงผู้ทุกข์ยากและผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ซึ่งมีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ และการช่วยเหลือเกื้อกูลตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งหมายรวมถึงการสร้างหลักประกันและความมั่นคงในชีวิตร่วมกันของคนในชุมชน (นริศรินทร์ พันธเพชร, 2554 : 19)

1.4 ขั้นตอนการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน

การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชน จุดเริ่มต้นในการก่อตั้งกองทุน สวัสดิการคือ การที่แกนนำเป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และเห็นประโยชน์และคุณค่า

2. ค้นหาแกนนำ “ผู้ก่อการดี” ตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน การค้นหาแกนนำเพื่อกำหนดทิศทางของสวัสดิการชุมชน ประกอบด้วยเป็นผู้นำแบบทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ปราชญ์ชาวบ้าน อบต. อนามัย วัด โรงเรียน

3. สร้างความเข้าใจและพัฒนาคณะทำงานจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้คณะกรรมการสามารถขับเคลื่อนงานสวัสดิการได้อย่างลึกซึ้งและมีความเท่าเทียมกัน จึงมีความจำเป็นในการสร้างความเข้าใจและเกิดการพัฒนาต่าง ๆ โดยแนวทางในการให้ความรู้มีหลากหลายวิธี เช่น การเชิญวิทยากรเข้ามาให้องค์ความรู้ จัดเวทีประชุมสร้างความเข้าใจ ศึกษาดูงานตำบลต้นแบบ

4. ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ จุดประกายความคิด เพื่อสร้างความเข้าใจ ทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายในชุมชน รวมถึงการเปิดเวทีในชุมชนเรื่อง “สวัสดิการชุมชน” เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชน รวมทั้งเป็นการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาร่วมกันของสมาชิกกับคณะกรรมการ

5. จัดทำระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การจัดทำระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชน

6. ตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน คือ เปิดรับสมาชิกกองทุน คัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุน วางระบบการบริหารจัดการกองทุน และจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิก

2. การประยุกต์หลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์กับการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน

2.1) ความหมายของหลักทฤษฎีธรรมิกัตถธรรม

หลักทฤษฎีธรรมิกัตถะ เป็นหลักธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันหรือหลักธรรมอันอำนวยประโยชน์สุขขั้นต้นอันได้แก่ 1) อุฏฐานสัมปทา คือถึงพร้อมด้วยความหมั่นความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติ หน้าที่การงาน ประกอบอาชีพอันสุจริต มีความชำนาญรู้จักใช้ปัญญาสอดส่องตรวจตราหาอุปสรรคสามารถจัดดำเนินการให้ได้ผลดี 2) อารักขสัมปทา คือ ถึงพร้อมด้วยการรักษา รู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงานอันตนได้ทำไว้ ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรมไม่ให้เป็น อันตรายหรือเสื่อมเสีย 3) กัลยาณมิตรตตา คือ การคบคนดีเป็นมิตร รู้จักกำหนดบุคคลในถิ่นที่อาศัย เลือกเสวนาสำเนียงศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้ทรงคุณมี ศรัทธา ศีลจาคะ ปัญญาและ 4) สมชีวิตา คือ มีความเป็นอยู่เหมาะสมคือรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอดีมิให้ผิดเคืองพุ่มพวย ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้ (สรัญญา แสงอัมพร, 2561 : 416-414)

ทฤษฎีธรรมิกัตถะ หมายถึง คุณธรรมที่อำนวยประโยชน์ให้ในปัจจุบัน คือให้ผลในชาตินี้ โดยเป็นเหตุให้ผู้ปฏิบัติมีความมั่นคงมั่นใจ จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หัวใจเศรษฐี มี 4 ประการ คือ (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), 2548 : 320)

1. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือ ขยันในการทำงานหาเลี้ยงชีพ ในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ
2. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ รู้จักรักษาทรัพย์สิ่งของที่มีอยู่หรือที่ได้มาให้อยู่คงทน
3. กัลยาณมิตรตตา ความมีเพื่อนดี คือรู้จักคบเพื่อน รู้จักหาคุ้มครองที่ดี
4. สมชีวิตา ความมีชีวิตเหมาะสม คือ รู้จักใช้สอยทรัพย์สมบัติ กินอยู่พอเพียง ไม่ฟุ่มเฟือยเกินไป ไม่ผิดเคืองเกินไป

ทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์ แปลว่าธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบัน หมายถึงประโยชน์อันพึงได้รับจากการประกอบกิจการ หรืออาชีพที่สุจริตถูกต้อง ทั้งทางกฎหมายและศีลธรรม ผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบกิจการนั้น เป็นผลที่ได้ทันตาเห็น ไม่ต้องรอถึงภายภาคหน้า ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการประกอบกิจการจะเป็นเงินสิ่งของชื่อเสียง เกียรติยศ การยกย่องสรรเสริญ หรือกล่าวอย่างง่ายว่า ผลประโยชน์อาจเป็นวัตถุ หรือผลตอบแทนทางด้านจิตใจก็ได้อันเป็นสิ่งที่บุคคลทั่วไปปรารถนา การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะสามารถได้มาซึ่งผลประโยชน์นั้น จะต้องแสวงหาอย่างมีหลักการและมีแผนการ ซึ่งหลักการและแผนการนี้เรียกว่า ธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ ธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบัน

2.2) ความสำคัญของหลักทฤษฎีธรรมิกัตถธรรม

การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์เพื่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม บริโภคนิยม จึงมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยการแข่งขันต่อสู้เพื่อให้ตนเองอยู่รอด และสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้เกิดสันติสุขได้อย่างยั่งยืน หลักทฤษฎีธรรม

มีกัตถประโยชน์ จึงเป็นหลักธรรมอำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้น มี 4 ประการ ได้แก่ (พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย, เล่ม 23 ข้อ 54 : 344)

1) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือ ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน และการประกอบอาชีพที่สุจริตฝึกฝนให้มีความชำนาญชำนาญ และรู้จักใช้ปัญญา สอดคล้อง ตรวจสอบ ตราหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุด จัดการและดำเนินการให้ได้ผลดี ดังพระพุทธพจน์ว่า “คนหมั่นในการทำงานไม่ประมาทจัดการงานเหมาะสม เลี้ยงชีพพอเหมาะรักษาทรัพย์ที่หามาได้ มีศรัทธาถึงพร้อมด้วยศีล รู้ถ้อยคำ ปราศจากความตระหนี่ ชำระทางสัมปรายิกัตถประโยชน์เป็นนิยต์ นำสุขมาให้ในโลก ทั้งสองคือประโยชน์ในปัจจุบันนี้ และความสุขในภายหน้าบุญคือ จาคะนี้ย่อมเจริญแก่กฤหัสถ์ด้วยประการฉะนี้”

2) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ รู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์และ ผลงานที่ตนได้ทำไว้ ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรมด้วยกำลังงานของตนไม่ให้เป็นอันตราย หรือเสื่อมเสีย ดังพระพุทธพจน์ว่า “กุลบุตรในโลกนี้มีโภคทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร เก็บรวบรวมด้วยน้ำพักน้ำแรง อาบเหงื่อต่างน้ำ ได้มาโดยธรรม เขารักษาคุ้มครองโภคทรัพย์เหล่านั้นไว้ได้พร้อมมูล เรียกว่าอารักขสัมปทา”

3) กัลยาณมิตตตา คบคนดีเป็นมิตร คือ รู้จักเสวนาคบหาคนไม่คบไม่เอาอย่างผู้ที่ซุกจิก ไปในทางที่เสื่อมเสีย เลือกเสวนาศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้รู้ ผู้ทรงคุณ ผู้มีความสามารถ ผู้นำเคารพนับถือ และมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อาชีพการงาน ดังพระพุทธพจน์ว่า “กุลบุตรในโลกนี้วางตัวเหมาะสม เจริญอยู่อาศัยในบ้านหรือนิคมใดย่อมดำรงตนเจริญ สั่งสอนนากับบุคคลในบ้าน หรือนิคมนั้นซึ่งเป็นคนกุศพบดี หรือบุตรคฤหบดี เป็นคนหนุ่ม หรือคน แก่ผู้มีสมาจารบริสุทธิ์ ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา ศึกษาสัทธาสัมปทาตามผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธาศึกษาศีลสัมปทา ตามผู้ถึงพร้อมด้วยศีล ศึกษาจาคสัมปทา ตามผู้ถึงพร้อมด้วยจาคะ ศึกษาปัญญาสัมปทาตามผู้ถึงพร้อมด้วยปัญญานี้เรียกว่า กัลยาณมิตตตา”

4) สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดี คือ รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเป็นอยู่พอดีสมรายได้มิให้ ผิดเคือง หรือฟุ่มเฟือยให้รายได้ เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้ ดังพระพุทธพจน์ว่า “กุลบุตรในกรณีนี้ รู้จักความได้มาแห่งโภคทรัพย์รู้จักความสิ้นไปแห่งโภคทรัพย์แล้วดำรงชีวิตอยู่อย่างสม่าเสมอ ไม่ฟุ่มเฟือยนัก ไม่ผิดเคืองนัก โดยมีหลักว่า “รายได้ของเราจักไม่ท่วม รายจ่าย และรายจ่ายของเราจักไม่ท่วมรายรับ ด้วยอาการอย่างนี้ เปรียบเหมือนคนถือดาซังหรือลูกมือของเขายกดาซังขึ้นแล้ว ก็รู้ว่า “ยังขาดอยู่เท่านี้ หรือเกินไปแล้วเท่านั้น”

ความสำคัญของการปฏิบัติเพื่อให้สำเร็จประโยชน์ต่อตนเอง ได้รับประโยชน์ในปัจจุบันตามหลักทฤษฎีมีกัตถประโยชน์นั้น ผู้ที่จะเรียกได้ว่ารู้จักใช้ทรัพย์หรือหาเงินเป็นใช้เงินเป็นเป็นคนที่ทำมาหากินที่ดี ตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ และใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้องเพราะปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ ซึ่งมีความสำคัญและมีประโยชน์มากมายหลายประการแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติตาม รวมทั้งส่งผลดีไปถึงสังคมด้วย (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547 : 40)

2.3) การประยุกต์หลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์กับการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน

1) **ด้านอุฏฐานสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยความหมั่น)** ควรให้การส่งเสริมให้สมาชิกได้มีความขยันหมั่นเพียรในการหาเลี้ยงชีพ การนำเงินส่งเข้าสมทบกองทุน ส่งเสริมให้คณะกรรมการกองทุนได้เอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน เอาใจใส่ดูแลผลประโยชน์ที่สมาชิกพึงจะได้รับอย่างเป็นธรรม และเพียรพยายามในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดหางบประมาณสนับสนุนกองทุน

2) **ด้านอารักขสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยการรักษา)** กองทุนควรมีแนวทางการรักษาผลประโยชน์ของทั้งในส่วนกองทุนและสมาชิกกองทุน ส่งเสริมให้กรรมการกองทุนได้ตระหนักรู้ถึงการเก็บรักษาทรัพย์สินของกองทุนและการใช้จ่ายของกองทุนอย่างคุ้มค่า บริหารจัดการกองทุนโดยไม่ให้เสื่อมเสียชื่อเสียง และรู้จักการแสวงหาที่ปลอดภัยในการเก็บรักษาทรัพย์สินของกองทุน

3) **ด้านกัลยาณมิตตตา (การคบคนดีเป็นมิตร)** ควรมีการคัดเลือกกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ ให้มีความสำคัญกับการบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกกองทุนและกรรมการกองทุน จะต้องเป็นบุคคลที่เป็นคนดีมีศีลธรรม มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ มีหลักสัจจวัตถุธรรมประจำใจ รู้จักการเลือกคบหาแต่คนดี มีคุณธรรม และคัดเลือกสมาชิกกองทุนที่เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการแสวงหาทรัพย์สินและรักษาทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาจ่ายสมทบเข้ากองทุนได้

4) **ด้านสมชีวิตา (มีความเป็นอยู่เหมาะสม)** ควรให้การส่งเสริมให้สมาชิกได้รู้จักการบริหารจัดการชีวิตตนเองอย่างเหมาะสม รู้จักความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความเป็นอยู่อย่างเหมาะสมตามอัตภาพของตนเอง รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่าย ประหยัดมัธยัสถ์ อดออม ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท และมีสติในการแสวงหา รักษา และใช้จ่ายทรัพย์สินอย่างเหมาะสม

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์กับการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน มีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปราย ดังนี้

การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนมีประสิทธิภาพ สามารถสนองตอบความต้องการของสมาชิกกองทุนได้เป็นอย่างดี กองทุนมีการปฏิบัติงานที่ยึดถือกฎระเบียบ ข้อบังคับ อย่างเป็นธรรม สามารถที่จะให้ผลประโยชน์แก่สมาชิกกองทุนได้อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนนั้นถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญของการสร้างผลประโยชน์ให้กับชุมชนและประชาชนในพื้นที่ เพราะเป็นกองทุนที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้และเป็นที่พักของประชาชนอย่างแท้จริง การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพนั้นย่อมที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์และสิ่งที่ดีที่ประชาชนพึงได้รับอย่างแน่นอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศณุพงศ์ กล้ากสิกิจ (2562 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ต้นแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในจังหวัดกำแพงเพชร” ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน ด้านส่งเสริมและพัฒนาให้มีขีดความสามารถ ด้านการเสริมสร้าง

กระบวนการพึ่งพาตัวเอง ด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก ด้านเกิดศักยภาพความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้าน

สำหรับการประยุกต์หลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์กับการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนนั้นพบว่า การนำหลัก อุ อา กะ สะ มาใช้ในการจัดการกองทุนนั้นเป็นหลักธรรมที่สำคัญ เพราะเป็นการบริหารจัดการด้านทรัพยากรที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพล ธาระวงศ์ (2559 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพของบุคลากรหน่วยงานของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพของบุคลากรหน่วยงานของรัฐมี 4 ด้าน คือ 1) ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) 2) ด้านการบำรุงรักษา (อารักขสัมปทา) 3) ด้านการเลือกคบมิตร (กัลยาณมิตรตทา) และ 4) ด้านความเป็นอยู่อย่างเหมาะสม (สมชีวิตา)

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์กับการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน” สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

สรุป

แนวทางการเพิ่มประสิทธิผลการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตามหลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์ ด้านสมชีวิตา ควรมีการส่งเสริมให้สมาชิกได้รู้จักการบริหารจัดการชีวิตตนเองอย่างเหมาะสม รู้จักความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นอยู่อย่างเหมาะสมตามอัตภาพของตนเอง รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่าย ประหยัดมัธยัสถ์ อดออม ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท และมีสติในการแสวงหา รักษา และใช้จ่ายทรัพย์อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กองทุนสวัสดิการชุมชนควรมีมาตรการในการบังคับใช้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะในส่วนของการจัดสรรผลประโยชน์ด้านสวัสดิการให้กับสมาชิก รวมถึงการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่างๆ ของกองทุน และควรมีนโยบายการสร้างเวลาในการจ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิกมากยิ่งขึ้น โดยให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนอย่างสมเหตุสมผล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้เห็นถึงแนวทางและทิศทางในการดำเนินงานภายใต้ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ ที่ในอนาคตเรื่องของสวัสดิการชีวิตจะเป็นส่วนสำคัญที่สามารถส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนได้

บรรณานุกรม

- กิ่งพร ทองใบ. (2553). ระบบค่าตอบแทนสมัยใหม่ จากวิชาการสู่วิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: เอชอาร์ เซ็นเตอร์.
- จินตนา กาศมณี. (2557). “การจัดสวัสดิการชุมชนโดยภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร:กรณีศึกษาเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน เขตคันนายาว”. *ดุชนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ดุชนิพนธ์บัณฑิต*. คณะศิลปศาสตร์: มหาวิทยาลัยเกริก.
- ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์. (2546). *เศรษฐกิจและสวัสดิการชุมชน: การบริหารที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: สร้างสรรค์.
- ณรงค์ วันดี. (2542). “สวัสดิการสังคม”. ใน *โครงการตำราวิชาการเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ พุทธศักราช 2542*. 1 กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2549). *สวัสดิการสังคม ในมิติกึ่งด้อยมีสุข มีสิทธิ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพล ธาระวงศ์. (2559). “การศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมาภิบาลเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพของบุคลากรหน่วยงานของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นริศรินทร พันธเพชร. (2554). “ความสำเร็จของกองทุนสวัสดิการชุมชน : กรณีศึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนของโรงสีชมรมรักษาระบบนิเวศน์อำเภอภูซำ อำเภอภูซำ จังหวัดยโสธร”. *รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทัศนีย์ ลักขณาภิชนซซ์. (2545). *การใช้ทรัพยากรในงานสวัสดิการสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สมชายการพิมพ์.

- พระครูปลัดสิริวัตร สุธมฺมโม (ด้านประสิทธิ์) สิทธิโชค ปาณะศรี และ พระครูโฆสิตวิธานานุกุล. (2563). “การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมบริโภคนิยม”. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*. 7 (4): 147.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2548). *คำวัด*. กรุงเทพมหานคร: เลียงเชียง.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2547). *ธรรมบุญชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พิศณุพงศ์ กล้ากสิกิจ. (2562). “ต้นแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในจังหวัดกำแพงเพชร”. *ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สร้อยญา แสงอัมพร. (2561). “การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถะเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนมะม่วงปลายแขน ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*. 8 (3) : 413-414.
- สลิลทิพย์ เชียงทอง และ อินทรา วิทยสมบุญ. (2552). *คู่มือการดำเนินงาน โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แอปป้า พรินติ้ง กรุป จำกัด.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2552). *คู่มือการดำเนินงาน โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แอปป้า พรินติ้ง กรุป จำกัด.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2554). “สู่ระบบสวัสดิการสังคมถ้วนหน้าภายในปี พ.ศ. 2560”. *รายงานฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- อภิญา เวชยชัย และ ศิริพร ยอดกมลศาสตร์. (2546). *สวัสดิการสังคม ฉบับชาวบ้าน*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Henderson, Richard I. (2000). *Compensation management: rewarding performance*. 8th ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall.
- Milkovich, George T, Newman, Jerry M , & Gerhart, Barry A. (2011). *Compensation*. 10th ed. Boston : McGraw-Hill.